

Alijenacija

Grlić, Ivonna

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:839823>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilište u Zagrebu

ALIJENACIJA

Završni rad preddiplomskog studija slikarstva

Ivonna Grlić

Akadska godina 2022./2023.

„Neki čudan, otuđen svijet: pa ipak, naš svijet.“

Riječ „alijenacija“ polazi iz latinske riječi *alienus* te u doslovnom prijevodu znači *pripadati nekome ili nečemu drugom*. Prvobitno, prije nego što je zaprimila svoje suvremeno značenje, alijenacija se odnosila na odvojenost od božanskog, a kasnije se čak koristila i kao naziv za osobe koje su se smatrale mentalno nestabilnima. Danas, pojam alijenacije označava specifičnu vrstu psihološkog ili društvenog stanja koje se općenito opisuje kao osjećaj separacije, odvojenosti, bilo od samog sebe ili od drugog. U psihologiji se ovaj fenomen objašnjava kao poremećaj u doživljavanju pri kojemu poznati sadržaji postaju strani, dok se u psihijatriji za slično stanje koristi naziv depersonalizacije ili derealizacije (odvojenost od vlastitog tijela i odvojenost od stvarnosti, zbilje). Također, i filozofija se bavi ovim konceptom češće koristeći termin „otuđenje“. Filozofija alijenaciju ili otuđenje definira kao položaj ili stanje čovjeka u kojemu su proizvodi njegovog rada, djelovanja ili mišljenja postali njemu strani, nadređeni njegovoj volji i neovisni o njegovoj djelatnosti. Kao takva ona podrazumijeva osjećaj nelagode, bespomoćnosti i izolacije od društva i/ili od svojega bića. Dakle ona ističe, kako čovjekova vlastita tvorevina na kraju može postati upravo ono što ga vodi prema propasti. Među prvima koji je problematizirao i proučavao pojam alijenacije bio je francuski filozof Jean Jacques Rousseau. Rousseau u svom djelu „*Druga rasprava*“ prvi postavlja suvremeno shvaćanje alijenacije i govori o njezinom utjecaju na moderno društvo. On moderno društvo osuđuje na propast te smatra kako je ono ugrozilo i iskvarilo samu prirodu čovjeka, te naposljetku dovelo do fragmentacije društva i konačne disharmonije postojanja. Prema njemu, i mnogim drugim filozofima i misliocima njegovog doba, alijenacija je postala norma, sveprisutno stanje suvremenog društva i čovjeka.

Alijenacija se unutar svih područja prvenstveno odnosi na separaciju nečega ili nekoga što „pripada“ jedno drugom, na separaciju onoga što bi samo po sebi trebalo biti ujedinjeno. Ta separacija se može odvijati na razini pojedinca, ali i na razini cjelokupnog društva te ona i osjećaji koje prouzrokuje mogu dovesti do negativnog i anksioznog stanja postojanja. Na osobnoj razini ona može značiti odvojenost od voljene osobe, dok se na široj razini odnosi na kolektivnu alijenaciju društva i čovjeka kao njegovog člana. U suvremenom svijetu pojave ovakvih stanja i osjećaja sve više su prisutne, kako na osobnoj tako i na kolektivnoj razini. Moderno društvo promovira vrijednosti koje stavljaju pojedinca kao apsolutno središnje biće, sposobno samo sebe ispuniti, bez nužne ovisnosti o drugom. Konstantni naglasak na individualnost i postavljanje ispraznih vrijednosti pridonose rastu ovakvih pojava. U tom kontekstu alijenacija se smatra uzrokom krize našeg vremena. Krize koja nalaže da je došlo do fundamentalne promjene psihološkog stanja čovjeka, te se ta promjena reflektira kroz osjećaje izolacije, bespomoćnosti, nesigurnosti, anksioznosti. Referirajući se ponovno na Rousseaua: „*Alienated individuals interacting with other alienated individuals create a situation in which they are all alienated from human community*“. Nedvojbeno je dakle prisutnost ovakve krize. Naš osobni identitet je ugrožen od strane rastućeg osjećaja da postajemo, na temeljnoj razini, alijenirani od svijeta. Da jedinstvo čovjeka sa prirodom i ostalim ljudima postaje dio prošlosti. Nije teško pronaći dokaze o

mučnoj svijesti da čovjekova pretpostavljena povezanost s drugima i svijetom više ne postoji: osjećaja razdvajanja onoga što je nekada bilo zajedno, što je namijenjeno da ostane zajedno. Riječi A. E. Housmana, poznatog engleskog pjesnika, „*stranac i uplašen, u svijetu koji nisam stvorio*“, savršeno opisuju stanje kolektivnog i temeljnog nezadovoljstva koje prožima suvremenog čovjeka. On priča o svijetu koji je stran, neprepoznatljiv čovjeku koji je sam postavio njegove temelje i zakone, i u kojemu on kao pojedinac egzistira u potrazi za značenjem.

Alijenaciju za temu svog rada odabrala sam spontano, no sama ideja i osjećaj koji opisuje dugo su prisutni u mom promišljanju. Interes za čovjeka, njegovo stanje i za njegov odnos prema drugome, pratio me kroz većinski dio mog života. Zanimljiva mi je pojava u kojoj čovjek kao emocionalno i visoko inteligentno biće, postavlja primarnim materijalne i površne aspekte postojanja, dok istovremeno zanemaruje one osjećajne, ne materijalne. Dakle, mene intrigira stanje suvremenog čovjeka koji je odvojen od istinskih vrijednosti, od drugih bića i od samog sebe. Koji je ujedno „slobodniji“ nego ikada prije, koliko je i izgubljen, u konstantnoj potrazi za svrhom. Kroz svoje radove težim stvaranju tog osjećaja koji nastaje stanjem alijenacije. Osjećaja bespomoćnosti, izolacije i neshvaćenosti sebe i svijeta koji nas okružuje. Upotrebom simboličkog elementa omota, nastojim stvoriti kontrast između očekivanog u odnosu na neočekivano, poznatog u odnosu na nepoznato. S jedne strane prikazujem čovjeka, motiv svima poznat, a s druge strane na njega nadodajem motiv omota. On mi služi kao simbol pomoću kojeg čovjeka stavljam u kontekst zapakiranog gotovog proizvoda čija se vrijednost temelji na površnim značajkama. Omot u koji on sam sebe obavlja, vlastitom odlukom, i koji ga naposljetku dovodi u anksiozno stanje postojanja. Ovdje se referiram na ideju da je čovjek sam po sebi postao proizvodom, pomno birajući svaki aspekt svog života i bića kako bi ga uklopio u trendove i želje ostalih pripadnika društva. On je dehumaniziran, isprazan. Također, omot mi služi kako bi prikazala osjećaj izolacije i anksioznosti te kako bi stvorila dojam zarobljenosti pojedinca u vlastitoj stvarnosti. Tako je i prostor koji ga okružuje prazan, bez detalja, te kao takav služi kao preslika unutarnjeg stanja čovjeka koji je izgubio svoju svrhu i u kaosu svega tuguje za nečim što nikada nije imao. Za osobom koja nikada nije bio, za svijetom koji nikada nije postojao.

